

tal der geloof-
ler niet-geloof-

net de „uiter-
kt Calvijn de
ie is niet buit-
vormend. De
ordt op dit
e eenheid der
gehouden. Men
ondanks wat?
el in één land
de instituten?
atdekken kun-
thoorlijk kerk-

baar, wat de
aar we zien,
in aangehoord
hristus' instel-
van God. Dit
of drie elkaar
dan voorts,
en hooren"
n bewijs van
t op plaatsen,
oodige contact
n. De „wettig-
ngt in laatste
f zij REEDS
het algemeene
is er door de
zaamheid zelf
r de eenheid,
teit van elkaar
s heeft deze §

we kerk (laat
een reeds be-
je levensbewe-
staand Gods
el gehoorzaam
pluraliteit mag
lelijkheid aan-
men van zulk
zuiver preek-
ten (spernere),
pen (respucere),
rijken, of haar
ten moet b.v.
erk is, ook al
onden met een
erkend wordt,
elders wettige
egen de op een
reekende kerk,
tuut behoorde.
e verfoeien is.
enschap zijner
hem voor een
dsdienst houdt,
ualibel) chris-
r Gods Woord
at, vervreemdt.
e ergens in het
preekend (etc.)
er een gedeelte
verkeerd. „Uit
het op de lok-
opagandist van
ut) is „verlo-
Men moet dus
instituut (al is
wat men voort-
taande gemeen-
et mag alleen,
zijn, de waar-
en zal zijn in
a gevormde in-
ing tegen het
bewijs, dat men
ens maar zuiver
het althans een

ordt met kracht
van een nieuw
de. De plurali-
mogelijk wegge-
aanvaarden,
t niet meer te
Christus, (§ 14
ooraf ook § 16,
dingen hen ver-
e instituut een
„zuiver preek-
nde paragrafen

en op het voor-
er ook de kerk
stituten hebben
s, dat het offi-
ch zelf gebonden
en vermeerderd
Zij wilden geen
keur, want er
ot bewaring der

g heeft dus, wie
emeenschap ver-
Woord gepredikt

wordt en de sacramenten bediend worden." (§ 19.) „Laat daarom een ieder onzer bedenken, dat dit zijn plicht is, de vergeving der zonden niet ergens anders te zoeken, dan waar de Heere haar geplaatst heeft." Dat is: in de kerk; en daarom moeten we in haar gemeenschap blijven (§ 22). (vgl. § 27.)

Uit het geciteerde volgt, dat Calvijn van de pluraliteit van kerken in één plaats niet weten wil. De stelling, dat men een kerk voor waar houden moet, als in haar Woord en sacramenten zuiver, of zelfs met vele gebreken, bediend worden, ziet op een toestand, waar niet de ééne kerk de andere tegenover zich ziet staan als tweede, of derde, of vierde „gelegenheid" tot rechte bijwoning van dienst des Woords en tot zuiver gebruik der sacramenten. Calvijns stelling, dat men zulk een kerk voor waar houden moet, is geen vrijbrief aan de „meer zuivere" (!) om ook de „minder zuivere" als ware kerk te erkennen, doch beteekent een waarschuwing aan de meer of minder „zuivere" personen, om toch vooral niet het getal der kerken in één plaats of land te vermeerderen met één, of zulke vermeerdering te noemen met den mooi-klinkenden naam van pluriformiteit.

Volgende week nog iets over Hoofdstuk II; vergelijking van de valsche met de ware kerk. K. S.

Hoe zit dat?

Onder dit opschrift schrijft één onzer lezers ons het volgende:

Hooggeachte Prof. Schilder,

Zoudt U mij in „De Reformatie" inlichtingen kunnen geven over het navolgende bericht, geknipt uit de „N. Rott. Crt." van Dinsdagavond 8 Nov. (Avondblad B Kerkinieuws) betreffende Prof. Lecerf. Is Prof. Lecerf een aanhanger van Barth? Prof. Lecerf is toch, meen ik, indertijd door een verklaring van de V.U. dat zijn Calvinistische theologie nog heden universitair onderwezen werd, tot professor (of lector?) te Parijs aangesteld en staat in velerlei verbinding met de Calvinisten in ons land, gelijk ook bleek bij gelegenheid van zijn promotie één of twee jaren geleden en nu weer op het „Congres der Gereformeerden".

Het bericht luidt:

Le Catéchisme de Jean Calvin, suivi de la Confession de la Rochelle et la Confession des Pays-Bas. — Editions „Je sers", Paris (1934).

Deze uitgave van drie oude gereformeerde belijdenisgeschriften in hedendaagsch Fransch moet worden beschouwd als een gevolg van de herleeftde belangstelling in calvinistische theologie, die in de laatste jaren ook onder de Franche Protestanten valt waar te nemen, zulks onder invloed der „Zwitters": Barth, Brunner, e.a. Van de drie mannen, die onder de auspiciën van de „Société calviniste de France" tot deze uitgave hebben meegewerkt: Dr F. C. Krafft, Waalsch predikant te Haarlem, Dr Cadix te Sèvres en Dr A. Lecerf is de laatste lector aan de Vrije Universiteit der Prot. Theologie te Parijs, en een toegewijd verkondiger der ideeën van Karl Barth. Aan dit standpunt zal het ook wel zijn toe te schrijven, dat zij van den catechismus van Calvijn zeggen, dat deze zich handhaafde tot op het oogenblik waarop vervolging en opkomend rationalisme het „voor een tijd" wonden van het door de Hervormers herstelde geloof.

Met dank voor de inlichtingen, hoogachtend

Uw dw.,

(volgt ondertekening.)

7 November 1934.

Tot zoover de vraag.

Ik zou antwoorden, dat prof. Lecerf mij iemand toeschijnt, die nog zoekt naar wat gereformeerd is. Indertijd is het tijdschrift „Hic et Nunc" verschenen met de bedoeling, Barth's gedachten in Frankrijk te importeren; ik heb enkele nrs. gehad, maar kan ze thans niet bereiken; ik meen evenwel, dat prof. L. bij deze periodiek geïnteresseerd is. Uit zijn Introduction à la dogmatique réformée, Premier Cahier, Principes et Méthodes, Paris, „Je Sers", z.j. De la nature de la connaissance religieuse, noteerde ik enkele passages, die me schenen te bewijzen, dat het zoeken naar de gereformeerde gedachte niet altijd nog tot vinden geleid heeft. In den „Almanach de Jean Calvin" van 1934 staat prof. Lecerf ook vermeld onder het eerecomité; maar dit zegt op zichzelf nog niets, als men weet, dat er voor België geen enkele vertegenwoordiger van de gereformeerde kerken in voorkomt, wel iemand van de Belgische Zendingskerk, die den gereformeerden kerken al heel wat hoofdfronsingen heeft gekost, en dat voor Nederland vermeld worden o.a. de hierboven gemelde ds Krafft, prof. Haitjema (!) en... minister Slotemaker de Bruïne....

K. S.

NASCHRIFT! Om misverstand te voorkomen, zij meegedeeld, dat dit artikelje reeds verleden week bij de copie was ingezonden, doch wegens plaatsgebrek ter drukkerij is blijven liggen. Wat hierboven gezegd is, is nog mijn gedachte; twee, sinds verleden week door mij nog gelezen artikelen van prof. L. in Evangelical Quarterly bevestigen mijn verleden week uitgesproken meening.

K. S.

Bijvoegsel Staatsleer N.S.B. (L)

Den laatsten tijd gaat de N.S.B. hier en daar een nieuwe methode toepassen, om haar christelijkheid te kunnen blijven beweren. Uitgenoodigd tot

debat in groote zalen, weigert zij. Komt er een uitnodiging tot debat, nadien, in een kerkgebouw, dan adverteert zij met groote letters, dat het kerkgebouw haar daarvoor te heilig is. Ja, ja; we zullen eens zien, wat er met de kerkgebouwen gebeurt, als de nationaal-socialisten de kans krijgen. Wat in Duitschland plaats vindt, is een sprekend beeld. Bepaald verwonderlijk is het dan, dat de N.S.B. in diezelfde week waarin zij verklaart, het kerkgebouw te heilig te vinden, een lid der z.g. „geref. kerken in hersteld verband" gebruikt, om de christelijkheid der N.S.B. te bewijzen in een „profane" zaal. Men zal in het z.g. „H.V." vreemd staan te kijken van dien goedmoedsbezwaaarden broeder.

Naast dit weinig indruk makend gebaar komt echter nog een tweede. Op vrij hoogen loon wordt beweerd, dat de debatten over de christelijkheid der N.S.B. in een nieuw stadium zijn ingegaan, sedert men van die zijde een „Bijvoegsel" heeft gegeven op brochure III der N.S.B. Het bijvoegsel is een drukwerkje van 8 pagina's, gedateerd Juli 1934. De heer Mussert is zelf eraan te pas gekomen.

Op zich zelf is heel dat toevoegselje, dat uit niets anders dan twee kranten-artikeltjes bestaat, al een bewijs van de onvastheid der leiding. Toen de classis Leiden — ik heb er al eens aan herinnerd hier — haar rapport over de N.S.B. gaf, verscheen ongeveer tegelijkertijd brochure IV der N.S.B. Men „redde" zich toen uit den greep der kerkelijke critiek door te zeggen: inmiddels is brochure IV verschenen; het rapport is dus verouderd. Het was wel een armelijk gebaar voor wie zien kon; immers: brochure IV herriep niets van III; ieder kon dus veilig nog op III afgaan. Maar het maakte toch indruk op de ettelijke jongelui, die meeloopen, zonder te weten, wat ze doen.

Was evenwel inderdaad met brochure IV alles ter opheldering gezegd, dan zou men ermee hebben kunnen volstaan. Maar thans blijkt nog een nieuw toevoegselje noodig. Daarmee is al het hooge woord, waarmee men de classis Leiden afschepte, door de leiders zelf als te hoog prijsgegeven... voor wie verstaan kan.

Niettemin onthreken ook thans de hooge woorden nog niet. Het schoone bijvoegsel begint al dadelijk te spreken over „schijnheiligheid der politiekelingen"; en over hun „farizeesch gedoe". En dat komt dan uit de pen van menschen, die tot nu toe in gebreke gebleven zijn, volledig of ook maar in hoofdzaken te antwoorden op argumenten, die hun in redevoeringen en in een reeks artikelen voorgelegd zijn.

Niet terwille van deze leiders, maar om te voldoen aan een uit den kring onzer lezers opgekomen verzoek wil ik enkele opmerkingen over dat „Bijvoegsel" maken. Te beginnen volgende week.

K. S.

Het Gedenkschrift over Alice Nahon.

„Alice Nahon herdacht", 1934, De Nederl. Boekhandel te Antwerpen, A. W. Sijthoffs Uitgeversmaatschappij, Leiden.

In de lezing over Alice Nahon, die ik einde Mei voor de microfoon van de N.C.R.V. heb uitgesproken in verband met de herdenking van haar sterfdag (21 Mei 1933) en die in de Juni-nummers van ons blad in druk is verschenen, heb ik aangekondigd een Gedenkschrift, dat door haar Vlaamsche dichter-vrienden werd voorbereid. Thans is het boek gereed gekomen en zoowel in den Belgischen als in den Nederlandschen boekhandel verkrijgbaar gesteld.

De inhoud beantwoordt aan het project, dat op het slot van de bovengenoemde artikelen-serie onzer lezers is voorgelegd. Er zijn bijdragen van Urbain van Voorde, Frans Smits, Luc Indestege, Gerard Walschap, Lode Zielens; allen jongere Vlaamsche dichters of schrijvers; overgedrukt is de toespraak van Marnix Gijsen bij het graf; opgenomen is de lezing van Alice over „Dichten", (waaruit ik in een van de artikelen een paar belangrijke passages heb geciteerd); voorts is er, in de reproductie naar het handschrift van den dichter, de muzikale compositie die Jef van Hoof bewerkte van het gedicht „Nachtleun"; dan zijn er drie, in het handschrift van de dichteres zelve weergegeven, niet-gepubliceerde verzen: Aralia Japonica (met een verklarende aantekening op de nevenbladzij), Magnolia (dat ik in de artikelen heb aangehaald) en de opzet van haar (onvoltooid) laatste vers, in de reproductie van het blad papier, waarop ze was begonnen te schrijven. Eindelijk zijn nagedrukt de tekst van het vers „Aan Tante Mieke" (dat ik eveneens heb aangehaald) en van een (mij onbekend) vers „Ik dank U voor drie rozen", dat de verzamelaars nog in handschrift hebben gevonden. Wat er aan nagelaten werk van Alice was, is hier gegeven: de dichteres had, wat ze zelf nog bezat, doen vernietigen.

Dit wat betreft den inhoud.

En ook de illustratie is uitgevoerd in overeenstemming met het plan: er zijn een 12-tal portretten, voor het meerendeel onbekende, uit verschillende perioden van haar leven (van 1919—1933), eenige kiekens (o.a. van haar huis op Cante-croy), de weergave van een beeldhouwwerk van Louise Beyerman „kop naar Alice Nahon".

Het geheel (van 92 bladzijden) is op artistieke wijze uitgevoerd, met een omslagteekening van Jos Leonard.

Uit onzer lezerskring heb ik in de verlopen maanden herhaaldelijk het verzoek ontvangen preciese opgave van den inhoud van het komende Gedenkschrift te geven. Hier is dan die opgave, die eerst te verstrekken was, als het boek verschenen zou zijn. Het foto-materiaal is prachtig, en de handschrift-reproducties zijn, voor de velen, die zich voor Alice Nahon hebben geïnteresseerd, een welkom bezit.

Van de zes bijdragen der verzamelaars zijn die van Lode Zielens en Marnix Gijsen overdruk van in de Vlaamsche pers verschenen artikelen bij het overlijden der dichteres. Lode Zielens vertelde van herhaalde bezoeken in de laatste maand in een In Memoriam aan de „Vlaamsche Volksgazet" (Zondagsblad 28 Mei 1933) en dat stuk vinden we hier, slechts in geringe mate gewijzigd, terug; en ook de grafrede van Marnix Gijsen is onveranderd uit de Vlaamsche kranten overgenomen. Als oorspronkelijke bijdragen zijn er dus die van Urbain van Voorde over „De poëzie van Alice Nahon", van Frans Smits, eveneens over haar verskunst (zonder opschrift), van Luc Indestege over „De dichteres van Schaduw" en van Gerard Walschap over „De kostprijs der poëzie".

Nieuws brengen ze niet: dat kon ook niet, want aan wat er over het weinige, dat Alice Nahon gegeven heeft (immers slechts drie bundels), reeds gezegd was, viel niets meer toe te voegen. (Voor-naamste van deze stukken is de erkenning, dat de verskunst van Alice Nahon metterdaad poëzie is geweest, ook de verskunst van „Vondelingskens" en „Op Zachte Vooizekens". Urbain van Voorde zegt het uitdrukkelijk „Er is zuivere poëzie in haar Vondelingskens en Op Zachte Vooizekens, want deze gedichten wortelen door hun essentie in den diepsten grond der lyriek..." En ieder op zijn beurt herhaalt het. Gerard Walschap spreekt van haar „zuivere, heldere, zachtstralende poëzie", Luc Indestege zegt, dat in de eerste bundel „een gevoelige ziel zich schoon en zuiver uit(zong)". Frans Smits getuigt: „dit is zeker, de gedichten van Alice Nahon bevatten juist dat, wat zooveel andere missen: poëzie". Tegenover hen, die de poëtische waarde van haar verskunst hebben ontkend, vooral uit het oogpunt van moderne poëzie-beschouwing, is dit getuigenis van de modernsten onder de Vlaamsche dichters ongetwijfeld van betekenis.

Ook is van belang de uiteenzetting van de geestgesteldheid van den bundel „Schaduw", zooals die door Indestege gegeven wordt.

Het zijn, zooals gezegd, geen nieuwe dingen, maar hun uitdrukkelijke vermelding in dit verband en uit dezen kring, heeft de waardij van een noodige en gewenschte rechtvaardiging.

Voor het overige echter — en dat is een teleurstelling, die vooral in onzer kring zal worden gevoeld — is de inhoud van deze bijdragen eenzijdig. Alleen en uitsluitend wordt gesproken over de Alice Nahon van de laatste jaren, die deze jongeren blijkbaar hebben gekend, en die — ik aanvaard dat op hun gezag gaarne — veel veranderd was in haar opvattingen omtrent het leven en de kunst. Maar in een gedenkschrift had zeker ook de Alice van vroeger geteekend moeten zijn, de figuur, die juist te onzent en in onzer kring gerechtvaardigde waardeering gevonden heeft. En dat te meer, omdat — gelijk mij uit herhaalde correspondentie gebleken is — bij een (ook uit haar latere poëzie wel op te merken) wending naar meer moderne opvatting, haar vroegere sentimenten volstrekt niet waren gedooft.

Het bestaan van deze gestalte wordt zelfs ontkend. Indestege schrijft (p. 25): „Alice Nahon heeft men zich gaarne voorgesteld als de dichteres van den weemoed, die bij voorkeur de „deemstering" verbeidt om haar klacht zacht voor zich uit te zingen: klacht om de begraven illuzie, de verloren liefde of de troosteloosheid van haar jonge, gebroken leven. En men dacht daarbij aan een schuchter meisje, dat teruggetrokken leefde en bloot en bedeesd werd in den omgang met de menschen. Die voorstelling beantwoordt heelemaal niet aan de werkelijkheid..."

Als de heer Indestege dit artikel onder 'toog mocht krijgen, verzeker ik het hem, maar in elk geval kan ik het onzer lezers zeggen, dat „die voorstelling" — die Indestege mogelijk uit vroegere mededeelingen omtrent haar heeft geconcluseerd — volkomen en volstrekt beantwoordt aan een werkelijkheid, die de jongeren klaarblijkelijk niet hebben gekend, maar aan hen, die twaalf jaar geleden met Alice omgingen, zeer bekend was. Ik had geen beter beeld van Alice kunnen geven, dan Indestege hier heeft geschetst, uit den tijd, toen ze urenlang op mijn kamer zat te praten en hier in Amsterdam lezingen hield. En in mijn